

PONÈNCIA 2: EDUCACIÓ DELS METGES I MANTENIMENT DE LA COMPETÈNCIA

SUBPONÈNCIA: FORMAR METGES, PER A QUÈ I QUANTS? CONTINGUTS DE L'ENSENYAMENT DE LA MEDICINA

Estat actual

Formar metges és un objectiu essencial per a qualsevol país, ja que la salut és el bé més apreciat socialment. La població espera dels metges que siguin tècnicament competents i humanament motivats i dedicats i, per tant, la formació dels futurs metges esdevé un objectiu molt important.

L'ensenyament de pregrau a les facultats de medicina catalanes ha experimentat els darrers vint anys millores respecte d'anys anteriors, a causa de l'ampliació del nombre de docents i la incorporació de més hospitals i CAPS a la docència, la qual cosa ha permès un ensenyament pràctic més ampli. No obstant això, la formació de pregrau té uns déficits i alguns errors d'orientació molt notables:

- a. Tot i que estan definides les competències que ha d'haver adquirit un llicenciat en medicina en algunes facultats, els continguts de l'ensenyament han variat poc respecte a 25-30 anys enrere, i no es té en compte com ha de ser i què ha de saber el metge que la societat actual necessita.
- b. Els currícula de les Facultats de Medicina obliden la formació en el vessant humanístic i ètic de la professió i no tenen en compte elements tan importants com la dimensió econòmica de la medicina i les tècniques de comunicació.
- c. No hi ha orientació cap a la recerca científica, el que limita el nombre de metges que s'il·lusionen per dedicar-s'hi durant la seva vida professional.
- d. La prova MIR contamina l'ensenyament de pregrau que s'adapta més a la preparació de l'examen que a formar professionals complets.

El nombre d'estudiants que s'ha de formar no està calculat d'acord amb un criteri de necessitats actuals i futures, ni tampoc segons la capacitat docent de cada facultat. Fins ara se n'ha format massa, el que ha creat una borsa de metges que han tingut dificultats per formar-se com a especialistes i per tenir feines estables, però potser en el futur hi hagi déficit de metges en relació amb els següents factors:

- a. Reducció del nombre de joves amb vocació que es vulguin dedicar a la medicina.
- b. Mobilitat en el si de la Comunitat Europea, que afavoreix la immigració de professionals cap a països on els metges estan millor considerats i més ben remunerats.
- c. La jubilació als 65 anys com a conseqüència de l'aplicació de la Llei de l'Estatut Marc que afectarà de cop un nombre relativament alt de metges que preveien anar-se jubilant els propers 5 anys.

Previsions de futur

Tot i que és previsible que es produeixin canvis en el futur immediat, poques facultats han determinat què ha de saber un estudiant en acabar la carrera. Tampoc no hi ha una voluntat decidida per canviar els currícula i dissenyar un ensenyament per objectius. Finalment, no es fan estudis demogràfics que permetin determinar el nombre de metges que es necessitaran els propers anys i calcular així quants estudiants s'han d'acceptar.

Un element favorable és que la millor adequació de les places per a la formació de residents al nombre dels que acaben la carrera impedirà que creixi la borsa de metges que no poden accedir a la formació especialitzada i que ha creat tants problemes en el passat.

Els projectes europeus sobre l'educació superior fan pensar que podria canviar el marc universitari actual. La nova Llei d'Ordenació de les Professions Sanitàries també obre unes noves perspectives per als propers anys: estableix canvis en les característiques de l'examen MIR i permet que s'avaluïn els coneixements i també les habilitats, la qual cosa influirà menys negativament en l'ensenyament de pregrau.

Més professionalització del professorat en la tasca docent, la valoració dels mèrits docents en els currículums i un atorgament de més autoritat als equips directius de les facultats permetria segurament establir i desenvolupar currícula més adients per sobre dels interessos particulars de departaments i professors. Previsiblement, aquests nous currícula haurien de contemplar la integració en l'ensenyament de la medicina dels valors humanístics, l'ètica, les habilitats de comunicació, les bases de la recerca científica, l'autoformació i elements d'antropologia i sociologia per poder atendre un volum creixent d'immigrants amb cultura, idioma, religió i costums molts diferents als nostres.

Cal preveure que s'obri un debat sobre l'interès de crear una Universitat de Ciències de la Salut per a la formació de totes les professions sanitàries, metges, farmacèutics, dentistes, infermeres, biòlegs, veterinaris amb activitats comunes en l'etapa inicial que formessin l'alumne en el treball multidisciplinari, o si és preferible mantenir el sistema docent actual.

En què cal millorar

En primer lloc, és urgent un gran acord per definir què s'ha d'ensenyar a les facultats de medicina i què correspon a l'ensenyament de postgrau. Aquests coneixements han d'incloure elements que facilitin la formació científica dels futurs metges, especialment en aquelles matèries que hauran d'utilitzar-se al segle XXI, com la genòmica, la proteòmica i la bioinformàtica, entre d'altres. Un cop definides les competències i habilitats que ha de reunir tot metge, s'han d'aplicar per part de les autoritats acadèmiques els recursos econòmics i tècnics i de professorat necessaris per a aquests objectius.

Per garantir un bon sistema educatiu s'han d'injectar diners. És impensable que es pugui obtenir un professorat entregat, motivat i responsable sense unes retribucions econòmiques adequades. Si no és així tindrem bons metges que fan docència a estones. L'avaluació periòdica del personal docent també hauria de tenir una importància gran.

Els recursos tècnics hauran d'anar en sintonia amb una metodologia docent més moderna, incloent elements informàtics (casos clínics per ordinador), pacients simulats, i maniquís, entre d'altres.

Tota l'estructura sanitària ha de poder ser utilitzada, prèvia acreditació, per a l'activitat docent dels metges assistencials que vulguin assumir aquesta funció, amb un caràcter tutorial i una avaluació permanent. La creació d'Unitats d'Educació Mèdica a les Facultats de Medicina facilitaria al professorat més expertesa docent.

S'han d'establir criteris per ajustar el nombre d'estudiants admesos a les necessitats reals, d'acord amb la política sanitària que s'hagi acordat, tenint en compte la progressiva feminització de la professió, que condicionarà la introducció de canvis en l'organització del sistema sanitari i potser la necessitat de més professionals.

La formació especialitzada de postgrau ha de ser avaluada al final del període de formació, per conèixer si els futurs especialistes han adquirit el nivell esperat i per poder avaluar indirectament els centres responsables d'aquesta formació.!